

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

16. An Massilienses velint fidem, orationem, & caeteros actus esse merita gratiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

fieri. Et in libro secundo de vocatione gentium docet quidem Deum omnes homines velles saluos fieri, non tamen ita quasi tantam omnibus internam gratiam impertiretur, ut solus ille libertatis propriæ nutus desit quo minus salui fiant: sed quia beneficia quædam & eruditionem generalem omnibus tribuit, sic tamen ut propter acerbitatem vulneris quò natura lauciata est, neminem ad cognitionem Dei, ut ipsemet sese expresse explicat, contemplatio spontanea PLENE VALEAT erudire, nisi obumbrationem cordis vera lux discusserit. Hanc autem lucis infusionem qua plene valeant erudiri ad cognoscendum Deum, ut impenetrabili Dei iudicio dispensari intelligeres,

Zib. 2. c. 17.

Leffius de auxilijs c. 10 n. 4.
Molin. in concord. q. 14. a. 13. disp. 7.
Suar. lib. 2. de gratia. c. 10. c. seqq.

An Massilienses velint fidem, orationem, & cæteros actus esse merita gratiæ.

CAPVT XVI.

NON VLLI recentiores Massiliensium opinionem non satis intelligentes considerent docent, posse hominem naturaliter divina mysteria sibi prædicata pendere & fide credere, beatitudinem illam cælestem in clara Dei visione constitutam optare, ingens tanti boni desiderium concipere, & petere à Deo perducere ad illud, sed actibus non supernaturalibus, quales ad meritum requiruntur, sed imperfectis & omnino insufficientibus, in quibus nullum gratiæ meritum collocari possit. Neque in hoc ullum Semi-Pelagiani erroris esse discernimus, eo quod Semi-Pelagiani tales actus homini tribuerent, qui ad ordinem supernaturalem pertinerent, essent tales ut oportet quibus possent gratiam promereri. Itaque quis hac in re fuerit Massiliensium sensus accuratius indagandum est.

In primis itaque certum statui debet Massilienses aliquam rationem meriti in actibus illis fidei & orationis agnovisse ut per eos ad gratiam obtinendam possent pertingere. Hilarius enim id conveniens eos asserere veritati dicit: ut cum prostratis annuntiatur obsecrans salutis occasio EO MERITO quo voluerim & crediderim à suo morbo se posse sanari, & ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis suæ consequantur effectum. Et infra: rationem electorum & rejectorum à Massiliensibus in eo dari quod unicuique meritum propria voluntatis adiungitur. Et Prosper eorum sensum fuisse testatur: Omnia hominem ad credendum divinitus admoneri, ut de vita æternâ nemo desperet cum voluntaria devotioni REMUNERATIO sit parata. Remuneratio quippe meritum respicit. Itemque ubi huius vitam æternam non apprehendi qui Deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint. Rursus sic hominem esse institutum, ut per naturalem facultatem possit petere, quærere, pulsare: ut ideo; inquit; accipiat, ideo introeat, quia bono naturali bene usum, ad ipsam salvandam gratiam,

statim subiicit: Quam inscrutabili iudicio Deus iustus & bonus non ita præteritis sæculis, quemadmodum in novissimis diebus effudit. Verissime igitur secundum Divum Prosperum dici potest Deum omnes homines velle salvos fieri, si homines velint, sed ita ut illud velle secretissima gratiæ infusione largiendum sit, quod quibus voluerit inscrutabili iudicij altitudine ipse largiatur. Qui modus volendi omnes homines salvos fieri longe alius est, atque ille quem recentiores explicant & Augustini doctrinæ maxime consentaneus. Superest ut quod de merito istorum actuum senserint Massilienses inquiramus.

(baptismi) initialis gratiæ ope MERVERIT PERVENIRE. Quibus consentanea multis in locis Cassianus docet.

Et ista quidem confessio quamvis valde manifesta esse videatur, ut tamen illius erroris radices clarius pateant inquirendum superest, quæ ratio Massiliensibus confessionem illam meriti expresserit, utrum illa quod cernentes meritum gratiæ scopo suo esse necessarium ex proposito illud in prædictis actibus constituerint, quamvis satis animadvertent in eis meritum esse non posse; eo quod naturæ viribus essent facti, & nequaquam ad gratiam promerendam idonei. An vero è contrario illa sit ratio quod istos actus tales esse cernerent, ut in eis necessario agnoscendum esset meritum quamvis hoc ipsi forsitan quam maxime nollent ac fugerent. Nam quantumvis error utrobique interveniat, multum tamen interest utrum actibus illis fidei & orationis nimium arrogando, an nimium derogando fallaris. Si enim prior illa meriti confitendi radix est, errant meritum gratiæ illis actibus asserendo, in quibus nullum gratiæ potest esse meritum, etsi forsitan eos humanæ potestati tribuendo non errent. Sin autem ista posterior, errant dupliciter & actus illos naturæ viribus arrogando, & meritum gratiæ fugiendo, ubi verum est meritum.

In primis itaque mihi certum videtur debere statui Massilienses, quamvis meritum gratiæ agnoscerent, nullam vim in ratione aut nomine meriti posuisse quasi hoc eorum peculiare dogma fuerit, quod gratiam promereri possunt, sed potius è contrario totis viribus declinasse, ne gratia secundum humanâ merita putaretur dari. Audi Divum Augustinum hoc satis aperte significantem: A Pelagianorum porro hæreticâ perversitate tantum isti reperiuntur, propter quos hæc agimus ut &c. iam tamen fateantur quod eorum præveniat voluntatem quibus datur hæc gratia. Ideo utique ne non gratis dari

dari credatur gratia, sicut veritas loquitur: sed potius secundum precedentis merita voluntatis, sicut contra veritatem Pelagianus error obloquitur. Ecce quam clarè dicit, fugere illos ne gratia meritis dicatur & non gratis dari, atque ideo ipsam etiam voluntatem gratia præveniri non tamen sic ut voluntas ipsa credendi à Deo donanda prædestinetur. Idem significat Hilarius quando eorum sensum esse dicit: Non negari gratiam si præcedere dicatur talis voluntas, quæ tantum Medicum querat, non autem quocumque ipsam valeat. Deinde sæpe Augustinus & Prosper adversus illos disputantes, nituntur illos ex illo solo, quod fidem ante gratiam nostris viribus emicare dicerent, ad illam absurditatem cogere ut gratiam secundum merita dari, ex eorum sententia sequi fateantur: Quæ arguendi ratio perabsurda est: nisi Massilienses illam impietatem studiosè fugerent. Quid enim aliquem fateri cogas quod ex professo docet ac proficitur? Augustinus igitur, cum eorum sententiam de initio fidei ex nobis emergente protulisset: Quis autem dicat, inquit, cum qui iam capit credere, ab illo in quem credidit, nihil mereri? Unde fit ut iam merenti cætera dicantur addi retributione divina, ac per hoc gratiam Dei secundum merita dari. Et iterum: Videte si aliud agitur isto modo nisi ut gratia Dei secundum merita nostra detur &c. Nempe per solam præcessionem fidei ante gratiam: debetur enim credenti, ut à Domino ipsa fides augetur: & sit merces fidei ceptæ fides auicta. Quod ut non ex professo Massilienses voluisse significet: Nec attenditur, addit, cum hoc dicitur non secundum gratiam, sed secundum debitam ipsam mercedem credentibus imputari.

Similiter Divus Prosper cum vellet eos refellere qui fidem non à Deo dari dicerent, infert ex illa opinione sequi quod fides sit gratiæ meritum. Nam si aliquid, inquit, confertur homini per gratiam consistitur & id non accipit nisi fides que accepta non est, in ipsa est meritum cui non donum datur, sed debitum redditur. Et apertius contra Collatorem qui nos credere quidem posse statuebat, sed non ideo merito dari gratiam: Quoquoque, ergo te conferas, à te metipso & vincis & vincis, si enim gratiam merita non præcedunt, & fides non potest esse sine meritis, fides gratiam non præcedit, & omni modo ex gratia habetur, quocquid illud est ex quo meritum nascitur. Et apertissime: Quomodo autem non advertis te in illud damnatum incidere, quod velis nos convinceris dicere gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid præcedere boni operis ex ipsis hominibus, propter quod gratiam consequantur affirmas? Et mox reddit rationem non ex proposito Cassiani urgentis meritum, sed ex hoc ipso quod ante gratiam vellet fidem illam qualemque potentem pulsantemque præcedere: Non enim nullius, inquit, meriti haberi potest peccatis fides, querentis pietas, pulsantis instantia, præcipue cum omnes eiusmodi & accipere, & venire, & intrare dicantur. Nec minus manifeste aliquanto post cum hoc dumtaxat dixisset Cassianus, quod cum videret nos Deum ad bonum velle desistere occurreret, dirigeret, atque confortaret, ex hoc

A solo quod ista voluntas præcederet operantem Deum infert Prosper: Quis non videat quod hæc doctrina meritum libero assignet arbitrio quo præmatur gratia que & famuletur reddens deb. tum non conferens donum. Vides, arbitror, quam sæpe quam instanter ex illis actibus quos Massilienses nos habere posse per naturam dicerent Sanctissimi illi Doctores inferant, non posse ab eis divelli meriti rationem & tergiversantes adversarios in illam voraginem argumentando præcipitent; quod certissimum indicium est eos declinasse omnibus modis meritum gratiæ, nec nisi ex ipsa ratione actuum gratiam præcedentium compulso subinde meriti meminisse. Et ne conjecturis dumtaxat agere videamur, accipe clarissima verba profitentis Cassiani: Nemo autem existimet hæc à Collat. nobis ob hoc fuisse prolata ut nitamur astruere humanam salutem in nostra fidei ditione consistere secundum quorundam profanam opinionem, qui totum libero arbitrio deputantes, gratiam Dei dispensari, secundum meritum uniuscuiusque deserviunt. Ad quæ verba Prosper inanem esse hanc meritum fugam notans, quod velit nolit meritum gratiæ ex eius doctrina sequeretur: Considerandum sano est, inquit, in hac sententia tua, quantum adiuves eos qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari: quos ut Catholica fidei defendereis umbraculo, profane opinionis esse profitemur. Et aliquanto post: Frustra ergo ut invidiam damnati erroris evadas, humanam salutem negas in fidei nostra conditione consistere.

Quod si verò Massilienses ipsos eorumque scopum in afferendis fidei & orationis actibus intuemur, nulla ratio inveniri potest cur vel ipsi ex proposito meritum gratiæ comminisci & urgere velint, vel nos istud eis affingere debeamus. Catholicos enim eos fuisse supra lætius declaravimus, inimicos erroris Pelagiani, usque adeo ut etiam voluntatem hominum præveniri dicerent: Ideo utique, ut testatur Augustinus, ne non gratis dari credatur gratia sed potius secundum indulta voluntatis sicut contra veritatem Pelagianus error obloquitur. Cur ergo ex proposito meritum gratiæ in nostris actibus fingerent, si sine merito & fidei Catholica lætione suum assequi possent scopum? Hoc est, si fatum, necessitatem, desperationem, cæterasque difficultates removere possent, & omnem constitutionem Dei de salute hominum, que humanas prævenit voluntates ita tollere ut bene utendo naturalibus bonis uniuscuiusque sine merito gratiæ ad gratiam bonis uniuscuiusque sine merito gratiæ ad gratiam pertingere posset & salvus esse si vellet? hoc autem facile posse fieri, vel ex sola Recentiorum doctrina videtur esse manifestum, quia gradus tam coniectionibus à natura ad gratiam scanditur machinati sunt, ut per vires nature quod in se est faciendo quisquis voluerit paulatim gratiam sine merito assequi posset, & ita ulterius per gratiam ad salutem sublatis fatalibus illis decretis Dei, necessitate ac desperatione, pervenire. Ita quippe, ut putant, & Pelagium fugiunt & Catholicis permanent, & quicquid Massilienses terruit, uno flatu dissipant, & sine ullo merito

In Epist. ad August.

Lib. de prædest. 55. c. 2.

In resp. ad 8. dub. Genens.

Cap. 37.

Cont. Coll. c. 3.

Collat. c. 16.

Lib. de prædest. 55. c. 16.

merito gratia salutem in uniuscuiusque potestate constituit. Quod si Massiliensibus concesserimus, nescio equidem quid amplius ipsi postulare potuissent, vel cur meriti rationem urgere & Augustino extorquere voluissent. Unde Recentioribus magno opere verendum est, ne quorum scopus & rationes, & argumenta omnia à primo usque ad ultimum (ut suo loco fortasse demonstrabimus) ipsis tantopere placent, eorum quoque doctrinam Philosophicà palliatam subtilitate tueantur.

Nam in primis, ut iam superius dicere ceperamus, non de merito gratia fervebat inter Massilienses & Augustinum disputatio, sed uter præcederet, homo naturaliter aliquid boni suis viribus operando, an Deus illud ipsum per gratiam largiendo. Vtrumvis enim conspiceret tota finita est controversia. Nam si Deus quamcumque bonam donando voluntati debet præcedere, omne meritum gratia funditus ruit: sin homo vel solam credendi voluntatem ex suis viribus proferre potest, impossibile est iuxta constantissimam ejusdem Augustini & Prosperi & Fulgentij doctrinam, ut nulli sit meritum fidei: ut is qui iam copit credere, ab illo in quem creditur nihil mereatur: ut non debeatur credenti, ut à Domino fides ipsa augetur. Hinc est quod Massilienses solliciti sunt, ut solummodo aliquid sui operis vel tenuissimum possit præcedere gratiam Dei: Hactenus, inquit Prosper, accipiunt neminem perseverare nisi perseverandi virtute percepta, sicut à Deo, ut quibus datur meriti licet, præcedenti tamen proprio arbitrio tribuatur. Et paucis post: Nec ad incertum voluntatis Dei deduci se volunt, ubi eis quantum putant ad obtinendum vel amittendum evidens est qualecumque inisum voluntatis. Et clarissime in eadem Epistola: Nec negari gratia si præcedere dicatur talis voluntas, que tantum medicum querat, non autem quicquam ipsa iam valeat. Hinc est quod toties inculcat Augustinus illud Apostolicum, quis prior dedit ei & retribuatur ei, ut hoc tantum extorqueat neminem posse priorem aliquid dare Deo. Ex hoc ipso enim necesse est ut ei à justo Deo fiat retributio. Quam doctrinam ita constanter tradit non solum adversus Massilienses, sed etiam Pelagianos initium fidei quoque naturæ viribus vendicantes, ut in hoc firmissimum tuendam gratiæ fundamentum collocasse videatur. Sic enim expugnat in libris ad Bonifacium illam primam cupiditatem boni, qua nos per naturam incipere Pelagiani tandem statuebant: Si sine gratia Dei, inquit, per nos incipit cupiditas boni, ipsum captivum erit meritum cui tanquam ex debito gratia veniat adiutorium: ac sic gratia Dei non gratis donabitur

A sed secundum meritum nostrum dabitur. Et iterum in eodem libro: Si autem gratia iam non ex opere. Cap. 7. ribus &c. gratia utique ut per illam fiant bona opera, ne si præcesserint bona opera, tanquam operibus reddatur gratia: ac sic gratia iam non sit gratia. Et adversus Iulianum, qui hominem sterilia quædam solius naturæ opera inchoare posse iudicabat: In quo vis hominem sicut loqueris ad aliquid laudabile generosi cordis simul incitari, in hoc enim non vis in Domino sed in libero arbitrio gloriari, ac sic priorem dare, ut retribuatur ei, eoque modo gratia iam non sit gratia, quia non est gratuita. Et continuo post: Quia imago Dei est (natura hominum) meretur hanc gratiam, non tamen ut eius bona voluntas possit præcedere præter gratiam, ne vel ipsam prior det, ut retribuatur illi, ac sic gratia iam non sit gratia. Et in libris retractationum: Et hoc divinum beneficium quo liberatur (voluntas ad bene volendum) nisi eam preveniet, iam meritis eius daretur & non esset gratia que utique gratis datur. Vides quanta asseverantia Augustinus urgeat ne ullus quantumvis naturalis sive fidei sive bonæ voluntatis motus gratiam putetur præcedere: nam hoc ipso nulla ratione gratiam defendi posse putat quin meritis tribuatur. Nisi voluntatem preveniet, inquit, iam meritis datur. Quæ doctrina tantopere Concilio Arausicano placuit ut eam expresso Canone contra Semi-Pelagianos definitur. Debetur, inquit, merces bonis operibus si fiant, sed gratia que non debetur præcedere ut fiant. Ecce si præcedit ullum bonum opus sive fidei sive orationis sive voluntatis, hoc ipso ei merces debita est & omnis gratia funditus tollitur. Hoc quia certissimum videbant esse Massilienses, & in Catholica doctrina constantissimum, ideo sæpius claris verbis se meritum gratiæ ponere consentitur, etsi hoc quam maxime lugerent. An verò ad istam perspicuam Augustini doctrinam respondebitur, Massilienses atque Pelagianos opera supernaturalia posuisse, quibus ipsi concludant necessario mercedem gratiæ esse tribuendam? Nihil sane ineptius atque absurdius dici potest. Quomodo enim supernaturalia posuerunt, cum naturæ viribus ea fieri posse censuerint & acerrime confirmaverint? Quid quod Iulianus lucidissimis verbis diceret, talia esse opera humanæ potestatis quæ fierent sine gratia, ut bona quidem essent & laude digna, sed apud Deum sterilia nec vitam æternam posse promereri? Quorum tamen operum vel solam voluntatem bonam negat Augustinus posse præcedere ante gratiam, ne vel sic gratiam Deus meritis tribuere convincatur.

Aug. Epist. 105 ad Sixtum.

lib. 2. ad Bonif. c. 8.

Ex professo sic Iul. docet lib. 4. adversus Iul. c. 3.

Massilien.